

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

י"א ניסן, ה'תשל"ד

חלק א – יוצא-לאור לש"פ ויקרא, ז' ניסן, ה'תשפ"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

ה' תהא שנת פלאות אראנו

פתח דבר

לקראת ש"פ ויקרא, ז' ניסן הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתוועדות י"א ניסן ה'תשל"ד, הנחה בלתי מוגה (חלק שני י"ל אי"ה לימים ראשונים לש"פ צו וימים ראשונים דהג הפסח).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ב' ניסן, ה'תשפ"א (ה' תהא שנת פלאות אראנו),
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2021 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5781 • 2021

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד. שיחת י"א ניסן, ה'תשל"ד.

בלתי מוגה

א. ידוע הכלל בנוגע לפתיחה — ש"פותחין בברכה¹.

וענין זה (כמו כל הענינים) הוא ע"פ הוראת התורה,

— תורה מלשון הוראה², וכיון שהתורה היא נצחית³, ונקראת לנצח בשם תורה, הרי מובן, שבכל מקום ובכל זמן יש הוראה מעניני התורה בנוגע למקום וזמן זה —

שהתחלת התורה היא בתיבת "בראשית" ובאות ב', ומבואר על זה בתורה שבע"פ (שענינה לבאר ולגלות את הענינים שנאמרו בתושב"כ ברמז), שענין זה (שהעולם נברא בב', וכיון שעיקר מציאות העולם היא התורה, מתחילה גם התורה בב') הוא לפי שב' היא ר"ת ברכה⁴, ונמצא, שגם התורה פותחת בברכה.

ומזה למדים הוראה בכל זמן ובכל מקום, שבשעה שצריך לפתוח או להתחיל ענין מסויים, הרי זה צריך להיות בענין של ברכה.

ב. ועוד ענין שתושבע"פ מבארת בזה עוד יותר (אלא שזהו ברמז יותר) — מ"ש במדרש⁵ על הפסוק⁶ "ויאמר אלקים יהי אור", "הה"ד⁷ פתח דברך יאיר", היינו, שהדיבור הראשון (של הקב"ה) שנאמר בתורה ("פתח דברך") הוא באופן של אור ("יאיר"), שזהו המאמר "יהי אור".

ומזה מובן שכן הוא גם בנוגע לכל הענינים הקשורים עם אלקות, כולל גם בנוגע לכל אחד ששייך לעם ישראל, "גוי קדוש"⁸, עליהם נאמר⁹ (בלשון ציווי וגם בלשון הבטחה¹⁰) "ואנשי קודש תהיו לי",

— ועד שאופן הקדושה הוא כפי שהתורה מבארת וקובעת פס"ד: "קדושים תהיו (ומוסיפה לבאר טעם הדבר) כי קדוש אני"¹¹, שמזה מובן,

ר"פ ויגש. ועוד.

(5) ב"ר רפ"ג.

(6) בראשית א, ג.

(7) תהלים קיט, קל.

(8) יתרו יט, ו.

(9) משפטים כב, ל.

(10) ראה תו"א ס"פ תשא. לקו"ת במדבר

יג, ג. ובכ"מ.

(11) קדושים יט, ב.

(1) תניא אגה"ק בתחלתו. וראה גם שיחת

י"א ניסן דאשתקד בתחלתה (תו"מ חס"ה ע'

51). שם ע' 221. וש"נ.

(2) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. גו"א ר"פ

בראשית (בשם הרד"ק). זח"ג נג, ב.

(3) תניא רפי"ז. ובכ"מ.

(4) ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א (קרוב

לסופה). ועד"ז בתנחומא בראשית ה. ב"ר

פ"א, יו"ד. תדבאר פ"א (קרוב לסופו). זהר

שיהודי צריך לעשות כל התלוי בו שקדושתו תהי' דומה וקרובה לקדושתו של הקב"ה, שלכן, לא מספיקה קדושה בעלמא, או קדושה ע"ד המיצוע, אלא צ"ל קדושה בתכלית השלימות שאל"י יכול להגיע באותו מקום ובאותו רגע —

שגם הנהגתו צריכה להיות באופן ד"פתח דבריך יאיר".

וזוהי הסיבה שהתורה מספרת אודות הנהגת הקב"ה — דלכאורה למאי נפק"מ — כיון שזוהי הוראה שכך צריך לעשות כל אחד מישראל שנצטווה "לדבקה בו"¹², "מה הוא כו' אף אתה כו"¹³, שביחד עם הפתיחה בברכה, צריך להיות "פתח דברך (באופן ד)יאיר", היינו, שהברכה צריכה להיות באופן שבה נכלל הענין ד"יאיר", להאיר ענין שיכול להיות בו ספק או שלא יודעים מה הוא כו'.

ועוד נקודה בזה:

כיון שפעולתו היא באופן ד"יאיר", הרי מובן, שהוא בעצמו יודע את הענין, אלא שאינו מסתפק בזה ומתחיל מיד ("פתח דברך") לעשות טובה לזולת ולהאיר לו ענין שמסתפק בו ואינו יודעו כו'.

ובדוגמת פעולתו של הקב"ה באמירת "יהי אור" — שלהיותו מקור האור, כמ"ש¹⁴ "באורך נראה אור", אינו זקוק לענין האור, ובלשון חז"ל¹⁵: "וכי לאורה הוא צריך", אלא הענין ד"יהי אור" הוא להאיר בעולם.

ג. ובנוגע לעניננו:

פותחין בברכה — לכל לראש בנוגע לכל המברכים שהביעו איחולי לבכם, ובלשון חז"ל¹⁶: "כבר מילתייהו אמורה", שענינם נאמר כבר בתורה — "ואברכה מברכך"¹⁷, שהקב"ה עצמו מברך אותם.

וכיון שכבר דובר פעם בארוכה כל הענין עם הפרטים שבדבר, וכבר נדפסו הדברים¹⁸, אין צורך לחזור עליהם עוד הפעם. וע"ד מ"ש רבינו הזקן¹⁹ בנוגע לתקנה לדרוש הלכות הרגל שלושים יום לפניו, ש"בדורות הללו שאין החכם שונה לתלמידיו הלכות, לפי שהכל כתוב בספר, מצוה על כל אחד שילמוד כו'".

(17) לך לך יב, ג.

(18) שיחת ש"פ וישלח, ט"ז כסלו תשכ"ט
(לקו"ש ח"ה ע' 422 ואילך. תו"מ חני"ד ע'
320 ואילך. וש"ג).

(19) שו"ע או"ח סתכ"ט ס"ג.

(12) עקב יא, כב. ועוד.

(13) שבת קלג, ב. ועוד.

(14) תהלים לו, יו"ד.

(15) שבת כב, ב.

(16) ראה ירושלמי ברכות ספ"ח. הובא

בתוד"ה ואברכה מברכך — חולין מט, א.

ד. אך יש להוסיף עוד נקודה בדבר: לא זו בלבד שניתנת לי היכולת לקיים ציווי נחמד ונעים, להודות לכל אלו שהביעו ברכותיהם ואיחולי לבבם, — שהרי לולי זאת הי' אי אפשרי לומר זאת לכל אחד בפני עצמו, ולכן אומרים זאת בבת אחת לכולם, אבל הכוונה היא לכל אחד בפני עצמו, שבשבילו נאמרו כל הענינים. וכמו בכתוב "ואברכה מברכיך", שנאמר "מברכיך" לשון רבים, והכוונה בזה היא שהקב"ה מברך כל אחד בפני עצמו, לא רק בתור חלק מכלל המברכים, אלא גם בתור פרט ויחיד מיוחד במינו —

ניתנת לי גם האפשרות (ועל זה מגיעה תודה מיוחדת) לנצל את ההזדמנות כדי לעורר ולהאיר ענין ששייך לימים אלו שהם בסמיכות לחג הפסח כפי שהוא בקביעות שנה זו, שלולי זאת הי' נשאר בספק או באופן בלתי ברור:

ובהקדים — שבנוגע לקביעות שנה זו ששבת הגדול חל בערב פסח, יש חילוקי דעות בנוגע לדרשת שבת הגדול. ומלשון רבינו הזקן²⁰ "שנהגו בדורות האחרונים שהחכם דורש הלכות פסח בשבת שלפניו, אם אינו ערב פסח", משמע, שכאשר שבת הגדול הוא ערב פסח, אזי אמירת הדרשה של שבת הגדול היא בשבת שלפניו, אע"פ ששבת הגדול עצמו (ואמירת "עבדים היינו"²¹) הוא בשבת שלאח"ז.

ונמצא, שבקביעות שנה זו, גם השבת שלפני שבת הגדול יש לו שייכות מיוחדת לפסח, משא"כ בשאר השנים. ובנוסף אחר, שבקביעות שנה זו ניתוסף ענין חדש בפסח — שיש לו שתי שבתות שבאים לפניו ושייכים אליו, והיינו, שבכל שנה שבת הגדול הוא רק השבת האחרון שלפני פסח, ואילו בקביעות שנה זו יש ענינים של שבת הגדול שהם בערב פסח (כמו אמירת "עבדים היינו"), ויש ענינים שגם הם שייכים לשבת הגדול, אבל עושים אותם בשבת שלפניו (לפני שבת הגדול בשאר ענינים).

וכאן ניתנת הזדמנות מיוחדת לחזור ולעורר בנוגע להתעסקות בהלכות החג לפני החג, החל משלושים יום לפניו, שיש כאלו שמסופקים ולא ברור אצלם אם די בכל מה שעשו, ויתכן שכבר יצאו ידי חובתם הן בנוגע לעצמם והן בנוגע לאחרים, ובעיקר בנוגע לנקודה שאודותה מדובר כבר כמה שנים: "מבצע מצה" ו"מבצע שמורה"²² — הנה כאן המקום לעורר, שבכל ענינים אלו, אם רק יש ספק או אי-בהירות, ברור הדבר שצריך לנצל את הימים

(22) ראה גם

(20) שם ס"ב.

(21) שם סת"ל ס"ב.

והשעות שנשארו עדיין עד פסח, להמשיך ולעסוק בזה, ואדרבה: "מי שיש לו מנה", אם הוא כבר עסק בזה עד עתה, ויש לו בזה "מנה" — צ"ל "רוצה מאתיים"²³, לרצות לפעול עוד יותר בימים ושעות שנשארו עד פסח; ואם עסק בזה באופן שיש לו "מאתיים" — לא די בכך שיוסיף "מנה", אלא צריך לרצות "ד' מאות" — כפליים ממה שעשה, בגלל שעשה כפלים מ"מנה". ולכאורה אין מקום לספק כלל — כי, הכוונה בזה אינה כדי שהוא יצא י"ח מצות "ואהבת לרעך כמוך"²⁴, בבחינת "לי טוב"²⁵, שהוא עושה דבר טוב,

— שהרי הפירוש ד"ואהבת לרעך כמוך" הוא שכשם שעשיית דבר לעצמו אינה בגלל כוונה צדדית, אלא היא לחלוטין בשביל עצמו, ללא צורך בטעמים צדדיים, כך צ"ל גם הפעולה "לרעך", לא כדי שהוא יקבל מזה שכר או סיפוק נפשי וכו', אלא רק בגלל טובת "רעך" — ומצד ענין זה מובן, שכל זמן שישנו יהודי אחד ויחיד, איש או אשה, ילד או מבוגר, שנמצא בסביבתו,

— וב"סביבתו" נכלל כל העולם כולו, שזוהי ה"סביבה" של כל אחד מישראל, כדברי הגמרא²⁶ ש"כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם", היינו, שמוטל עליו חיוב לידע שיש לו שייכות לכל העולם, עד כמה שהוא גדול —

ואין לו עדיין מצה שמורה, או שאינו יודע גודל הענין שבדבר — הרי בודאי אין מקום לספק ועאכ"כ איידיעה אם צריך לעשות משהו או לא.

ה. אך לכאורה, עפ"ז, מהו הענין שצריך לדבר על זה?

ובכן — הבהירו זאת חז"ל בפרשת השבוע, שנקראת בשם "צו" [וכמדובר כמ"פ²⁷ ששם הפרשה, "שמו אשר יקראו לו בלשון הקודש"²⁸, מבטא את הנקודה הפנימית של כל הפרשה], שהפירוש בזה הוא כפירוש רש"י²⁹ [שמזה מובן ששייך לפשוטו של מקרא ואפשר להסביר זאת לבן חמש למקרא]: "אין צו אלא לשון זירוז".

וליתר בהירות: "אין מזרזין אלא למזרזין"³⁰, והיינו, שבלאה"כ הוא זריז, ויעשה זאת, אלא שיכול להיות שאם משהו יזרז אותו, אזי

23 ראה קה"ר פ"א, יג. פ"ג, יו"ד. רמב"ן ובהיי ס"פ חיי שרה. ועוד.

27 ראה גם 28 תניא שעהיחיה"א פ"א.

29 ר"פ צו.

24 קדושים יט, יח.

30 ספרי נשא בתחלתו. במדבר"ר פ"ז, ו.

25 תהלים עג, כח. וראה גם תו"מ חמ"ט

וראה מכות כג, א.

ע' 289. וש"נ.

26 סנהדרין לו, סע"א (במשנה).

יעשה יותר בכמות או יותר באיכות, או יותר בשניהם, או עכ"פ ביתר חיות; ובשביל זה לבד ישנו ענין הציורי, אפילו בנוגע ל"מזורזין",

ואדרבה — כדיוק הלשון: "אין מזרזין אלא למזורזין" (ולא מזרזין אפילו למזורזין), כי, אלו שאינם זריזין, אי אפשר להתחיל עמהם בענין של זירוז, כיון שצריך תחילה לספר להם אודות עצם הדבר שצריך לעשותו, שזה בא עוד לפני הזירוז; ומה שמזורזין — הרי זה בגלל שהוא יודע כבר אודות הענין, ובודאי יעשה אותו, ויעשה בזריזות, אלא שאעפ"כ, להיותו בשר ודם, וכל בשר ודם הוא מוגבל במדידה והגבלה, הנה כשיזרוזו אותו, הרי זה יעורר אצלו כחות נעלמים כו'.

כלומר: גם לולי הזירוז הי' עושה את כל הענינים בשלימות, להיותו "מזורז", אלא שהי' עושה זאת מצד הכחות הגלויים שלו; אבל כשבא יהודי ומזרוזו אותו — הרי זה מעורר אצלו עוד נקודה ועוד כח כו', שעד עכשיו הי' אצלו בהעלם, ובודאי ינצל את הכחות הנעלמים שנתגלו אצלו עבור אותו ענין טוב שבו הי' מזורז מצד הכחות שהיו גלויים עד אז.

ו. ועל זה מגיעה תודה חמה ומקרב לב עבור ההזדמנות לזרוז את המזורזים, לכל לראש בנוגע למבצע מצה שמורה כפשוטו, לוודא שיגיע לכל אחד מישראל מצה שמורה עכ"פ עבור ה"כזיתים" של מצות-מצוה בעת ה"סדרים", ועאכו"כ אם יכולים לפעול יותר מזה.

ויהי"ר שיעשו זאת מתוך חיות, ובדברים היוצאים מן הלב, שבודאי נכנסים אל הלב³¹ ופועלים פעולתם.

ועי"ז תהי' המצה "מיכלא דמהימנותא"³² עבור העוסק במבצע מצה שמורה, שתהי' אצלו התחזקות באמונה, "ורעה אמונה"³³, עם כל הפירושים שבדבר³⁴,

ומ"מיכלא דמהימנותא" ל"מיכלא דאסוותא"³² — לרפא את כל הענינים שהם שלא כדבעי או שלא בשלימות, וכל אופני רפואה לכל סוגי חולאים, עד לאופן של חולי בדקות דדקות, כדאיתא בכתבי האריז"ל³⁵ ש"חולה" בגימטריא מ"ט, והיינו, שבידעו שיש לו שייכות רק למ"ט שערי בינה שנבראו בעולם³⁶, ועדיין אין לו שייכות לשער החמישים, אזי

34 ראה בהנסמן בלקו"ש חט"ז ע' 16 הערה 41.

35 טעהמ"צ פ' וירא. וראה לקו"ת ברכה צו, ב. ובכ"מ.

36 ר"ה כא, ב. וש"נ.

31 ראה ס' הישר לר"ת שי"ג. הובא בשל"ה סט, א.

32 זח"ב קפג, ב.

33 תהלים לז, ג.

נקרא "חולה", אך ע"י המצה תהי' לו רפואה ("אסוותא") — שיגיע לשער הנו"ן דבינה.

וענין זה קשור עם מ"ש בזהר³⁷, ומבואר בפרדס בארוכה³⁸, שחמישים פעמים נאמרה יציאת מצרים בתושב"כ, והיינו, שבתושב"כ שבה מחושבת כל תיבה, כל תג וכל רמז, נאמרה יציאת מצרים פעם אחת, פעמיים ושלוש, ועד לחמישים פעמים!

ועד שזוכים לגאולת מצרים ברוחניות, הן אצל כאו"א מישראל בתור פרט, והן אצל כלל ישראל, וכיון שישראל עושין תשובה, הנה "מיד הן נגאלין"³⁹ — "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"⁴⁰, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובעגלא דידן, "ונאכל שם מן הפסחים ומן הזבחים"⁴¹.

* * *

ז. בנוגע לכל מבצע (ובפרט מבצע מצה שמורה), צריך לבקש מהקב"ה שתהי' הצלחה בזה — במכ"ש וק"ו מזה שצריך לבקש הצלחה בענינים שנוגעים לעצמו, שלהיותו בעל בחירה, והבחירה היא בנפשו האלקית שהיא "חלק אלקה ממעל ממש"⁴², הרי בודאי שאם ירצה באמת, אזי "אין לך דבר העומד בפני הרצון"⁴³; ועאכו"כ בנוגע לכל ענין של מבצע, מבצע מצה שמורה, מבצע תפילין, או מבצע מזוזה וכיו"ב, שענינו ותוכנו לפעול על הזולת, שגם הוא בעל בחירה — שאז יש צורך בתפלה בכפליים, יותר מהצורך בתפלה כדי להצליח עם עצמו.

והדרך לפעול שהתפלה תתקבל — כדאיתא בגמרא⁴⁴ "ר' אליעזר יהיב פרוטה לעני והדר מצלי", והיינו, שבעמדו להתפלל, שענין התפלה הוא בקשת צרכיו, הנה קודם לזה נותן פרוטה לעני.

ומבואר⁴⁵ הפירוש בזה בפשטות:

בשעה שיהודי מבקש מהקב"ה צרכיו — רוחניים או גשמיים, כלליים או פרטיים — הרי הוא מבקש זאת בתורת צדקה. ועד שאפילו אלו שאינם זקוקים לצדקה, אלא יכולים לדרוש

40 מיכה ז, טו.

41 נוסח ברכת "אשר גאלנו" בהגש"פ (פסחים קטז, ב (במשנה)).

42 תניא רפ"ב.

43 ראה תר"מ חכ"ג ע' 149. וש"נ.

44 ב"ב י"ד, א.

45 ראה תניא אגה"ק ס"ח. ובכ"מ.

37 ח"ב פג, סע"ב. פה, ריש ע"ב. תקו"ז

ת"ו (כב, א). תל"ב (עו, ריש ע"ב). תל"ט (עט, ב). זו"ח ר"פ יתרו (לא, א). וראה בארוכה בנצו"ז לשם (במילואים — קד, סע"ב ואילך).

38 שי"ג (שער השערים) בתחלתו. הובא

בנצו"ז שם.

39 רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.

מהקב"ה "בזרוע" (בזכות שבידים), שלכן נקראים "אבירי לב הרחוקים מצדקה"⁴⁶ (כדאיתא בגמרא⁴⁷) — הנה גם הם מבקשים מהקב"ה בתורת צדקה, כפי שמצינו במשה רבינו (שנקרא רבן של כל ישראל, למגדול ועד קטן) שבקשתו מהקב"ה היתה באופן ד"ואתחנן"⁴⁸, כפירוש רש"י שזהו "לשון מתנת חנם" ("אע"פ שיש להם לצדיקים לתלות במעשיהם הטובים אין מבקשים .. אלא מתנם חנם"),

והיינו, שבמתנה גופא [לא ענין של קני', אלא מתנה, שתלוי' רק ברצונו של הנותן] — שגם בה יש כמה דרגות, ובכללות הרי זה באופן ש"אי לאו דעביד נייחא לנפשי' לא הוה יהיב לי' מתנתא"⁴⁹, והיינו, שנתינת מתנה היא למי שגרם לו נחת-רוח ותענוג — ביקש משה רבינו, רבן של ישראל, לא סתם בתורת מתנה, אלא בתורת מתנת חנם.

ולכן, כאשר ר' אליעזר עמד להתפלל תפלתו, הראה תחילה — באופן של אתערותא דלתתא — שהנהגתו היא באופן ד"יהיב פרוטה לעני", שנותן צדקה לעני אע"פ שאינו חייב לו מאומה, ואח"כ עמד להתפלל ("והדר מצלי"), שכן, בידעו ש"מדתו של הקב"ה" היא "מדה כנגד מדה" (כלשון הש"ס⁵⁰), ה' בטוח שתפלתו תקבל.

והנהגה זו הובאה בשו"ע⁵¹ בתור פס"ד,

והיינו, שאין זה כמו כמה הנהגות שהובאו בש"ס, שאע"פ שכיון שהובאו בתורה בכלל ובתורת הנגלה במיוחד, הרי מובן שיש בזה לימוד עבור כל אחד שמחוייב ללמוד תושבע"פ בכלל (כולל גם הנהגות אלו), מ"מ, יכול להיות שהחיוב בזה לא יהי' באותו אופן, אלא רק דוגמתו, כיון שהגמרא מספרת זאת אודות מישהו שמצד מעלתו עשה זאת באופן נעלה, בתכלית השלימות, ואילו בנוגע לאחרים הרי זו הוראה שצריכים לעשות מעין זה (כפי שמצינו בזה כו"כ דוגמאות),

ואילו בנוגע לסיפור-הוראה אודות הנהגת ר' אליעזר ש"יהיב פרוטה לעני והדר מצלי", הרי זה ענין שהובא בתור פס"ד בשו"ע עבור כל אחד מישראל, שצריך לעשות בדיוק אותו דבר שעשה ר' אליעזר — לעשות קודם התפלה ענין של צדקה, "יהיב פרוטה לעני".

וכאמור לעיל, שאם הדברים אמורים בנוגע לכל בקשת צרכיו —

46) סנהדרין ז, סע"א. וראה סוטה ח, ב

ואילן. וש"נ.

47) ר"פ ואתחנן.

48) ר"פ ואתחנן.

49) ראה מגילה כו, ב. גיטין נ, ב. ב"מ יו"ד סרמ"ט ס"ד.

50) ישע"י מו, יב.

51) ברכות יז, ב (ובפרש"י).

52) ר"פ ואתחנן.

53) ראה מגילה כו, ב. גיטין נ, ב. ב"מ יו"ד סרמ"ט ס"ד.

54) א. ב"ב קנו, א.

עאכו"כ בענין של מבצע, שמבקשים מהקב"ה להצליח בפעולה עם יהודי שני, שלישי ורביעי, עד אשר רבו מלספור, הרי בודאי צ"ל ענין הצדקה, וצדקה בשלימות, כמובא בחסידות⁵² מספר ארחות צדיקים⁵³ בנוגע לאברהם אבינו, שהי' נדיב בגופו, נדיב בנשמתו ונדיב בממונו, וממנו מקבל כל אחד מישראל בירושה את החיוב והיכולת להיות נדיב בג' ענינים הנ"ל⁵⁴, ועד לנדיב בממונו, ע"י ענין הצדקה בממונו.

ח. ובוה ניתוסף ביתר שאת בקשר למבצע מצה שמורה (שזהו הזמן המסוגל לזה):

מבצע מצה שמורה הוא פרט (או ענין כללי) בהתעסקות (שואלין ודורשין) בהלכות החג (הלכות פסח) שלושים יום לפני החג.

ועל זה כותב רבינו הזקן⁵⁵: "דהיינו שמפורים ואילך ידרשו הלכות פסח".

והרי זה דבר פלא: אין ענינו של רבינו הזקן בשו"ע לערוך חשבונות, בה בשעה שכל אחד יכול לחשב מתי מתחילים שלושים יום לפני פסח, ואעפ"כ כותב "מפורים ואילך", והיינו, שמדגיש שיש לזה שייכות מיוחדת לפורים (מבלי להכנס לשקו"ט אם פורים הוא בכלל או לא בכלל⁵⁶).

ומיד לאח"ז, מבאר בסעיפים הראשונים⁵⁷ בנוגע ל"קמחא דפסחא", "מעות חיטים".

וזהו אחד הענינים שבהם רואים צד השוה בין פסח ופורים: ההכנה לפסח קשורה עם נתינת "קמחא דפסחא", "מעות חיטים". ויתירה מזה: התחלת ה"סדר" — בהקדמה לענין ד"והגדת לבנך"⁵⁸, כאשר "הבן שואל" ד' הקושיות — היא בהכרזה בלשון שיבינו כל הנמצאים בחוץ: "כל דכפין ייתי ויכול", שזהו ענין הצדקה.

ועד"ז בפורים, שבין (שבע⁵⁹) המצוות שבו ישנה המצוה ד"מתנות לאביונים"⁶⁰, וכמ"ש הרמב"ם⁶¹: "מוטב לאדם להרבות במתנות אביונים מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות לרעיו", "להרבות" דייקא, באופן ש"כל המרבה הרי זה משובח" (ועד"ז בפסח שמדגישים בהכרזה "כל דכפין").

52) אוה"ת וירא צ, ב. וראה סה"מ ציון ה).

תרפ"ט ע' קלב. וש"נ. 57) ס"ה ואילך.

58) בא יג, ח. 53) שער יז.

54) ראה גם לקמן ס"י. 59) ראה גם תו"מ חס"ג ע' 247. וש"נ.

60) אסתר ט, כב. 55) שו"ע או"ח רסטכ"ט.

61) הל' מגילה פ"ב הי"ז. 56) ראה בהנסמן בשו"ע שם (בהוצה"ח

ויש להוסיף בדיוק הלשון "מתנות לאביונים":

יש אדם שטבעו באופן ש"את דכא ושפל רוח אשכון"⁶², ובשעה שרוצה ליתן צדקה, מחפש מי ש"דכא ושפל רוח" ביותר, עני שאין למטה הימנו. ויש אדם שטבעו להיפך — שמחפש עני שהוא לפי רוחו, שמרגיש אליו קירבה, שבשביל זה צריך שתהי' לו איזה מעלה, ולא מי ש"תאב לכל דבר"⁶³.

ומצות "מתנות לאביונים" בפורים היא — ליתן לשני אביונים (לא כמו "משלוח מנות איש לרעהו"⁶⁰ שאפשר לצאת י"ח עם נתינה לאחד)⁶⁴, והיינו, שהחייב דצדקה בפורים הוא בנוגע לשני סוגי עניים, או מן הקצה אל הקצה. וכאן רואים שהפתיחה וההתחלה של ה"שלושים יום" (כפי שמדגיש רבינו הזקן: "מפורים ואילך") והסוף שלהם הוא בענין הצדקה, — וענין זה קשור עם האמור לעיל שהתורה מראה בעצמה כיצד צריכה להיות הנהגתו של יהודי, כדברי הגמרא⁶⁵: "תורה תחלתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים" —

התחלתם — ב"מתנות לאביונים", וסופם ב"קמחא דפסחא" וההכרזה "כל דכפין ייתי ויכול", ומזה מובן שזוהי הנקודה הפנימית שתודרת את כל השלושים יום.

ט. ולכן, כאמור, נוסף על כללות הענין שכל מבצע צריך להיות קשור עם נתינת צדקה, יש להדגיש שזמן זה מסוגל בנוגע למבצע צדקה. ומצד "ואהבת לרעך כמוך"²⁴ — יש לעורר גם יהודי נוסף שיתן צדקה מדילי'.

ונוסף על האמור שנתנת הצדקה מביאה הצלחה במבצע מצה שמורה, ועאכו"כ שמביאה הצלחה שיהי' לו חג הפסח כשר ושמח — הרי זה פועל גם הצלחה בזירוז המיוחד להקב"ה בנוגע לגאולנו מהגלות, — שהרי "אין מזרזין אלא למזרזין", ואב לכולם הוא הקב"ה בעצמו, שאין מזרז יותר ממנו, אלא שמאיזה טעם לא רואים את ענין הזרזות, "אחישנה"⁶⁶, בנוגע לגאולה —

דכיון שבזכות הצדקה נגאלין⁶⁷ מכל הגלויות, ועאכו"כ מהגלות האחרון, הנה כאשר בני" מרבים בצדקה, שזוהי עיקר העבודה בזמן

65 סוטה יד, א.

62 ישע"י נו, טו.

66 ישע"י ס, כב. וראה סנהדרין צח, א.

63 פרש"י משפטים כג, ו. ראה טו, ד.

67 ראה שבת קלט, א. ב"ב יו"ד, א.

תצא כד, יד.

רמב"ם הל' מתנות עניים רפ"י. ועוד.

64 רמב"ם שם הט"ו-טז.

הגלות, ובפרט בעקבתא דמשיחא (כמ"ש רבינו הזקן בארוכה באגה"ק⁶⁸), ועושים זאת בזריזות — אזי מזרו הקב"ה את הקץ באופן ד"אחישנה", ומביא את משיח צדקנו (שגם שם זה הוא מלשון צדקה⁶⁹), יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, ובעגלא דידן.

* * *

י. בנוגע לענין הצדקה המדובר לעיל — הנה "כל המרבה הרי זה משובח" בכלל, ובפרט בענינים הקשורים עם כלל ישראל או עם פרט בישראל, ומביא ברכות ה' גם בענינים הפרטיים.

ועד שאפילו בנוגע להנהגת אברהם אבינו — ש"אחד הי' אברהם"⁷⁰, אחד ויחיד במעלותיו, וכפי שמצינו במדרש⁷¹ שאפילו למשה רבינו נאמר "במקום גדולים אל תעמוד"⁷², כשהכוונה ב"גדולים" היא לאברהם אבינו — מובא בספרי מוסר ובספרי חסידות (שנאמרו ונכתבו ונדפסו בשנים האחרונות), שכל אחד מישראל צריך להתנהג ולעשות אותם פרטי ענינים כפי שעשה אברהם אבינו⁷³.

ומזה מובן, שענין זה הוא מההוראות ולימודים שהקב"ה נותן כחות לכל אחד מישראל לעשותם בכל הפרטים כפי שעשאו אברהם אבינו, אלא שאברהם אבינו ידע את הכוונות כו' עד כפי שהם במרכבה העליונה, שהרי "האבות הן הן המרכבה"⁷⁴, אבל אין להסתפק בכוונות בלבד, ואדרבה, כמבואר בתניא⁷⁵ שאם מכוונים כל הכוונות ולא עושים המעשה בפועל, הנה אפילו ע"פ תורת החסידות חסר עיקר הענין, משא"כ כשעושים המעשה בפועל, ולא יודעים מענין הכוונות, אזי נעשה העיקר.

ועאכ"כ בנוגע לענין הצדקה, כידוע תורת הבעש"ט⁷⁶ שיש מצוות שעשייתם שלא לשמה אינה מקלקלת כ"כ, וא' מהם היא מצות הצדקה, כיון שלענין אין נפק"מ אם יש לנותן כוונה טובה, או שאין לו כוונה כלל, או שיש לו כוונה שלא לשמה — העיקר שהענין מקבל חייו וחיי ביתו. ולכן, כאמור לעיל, הנהגת אברהם שהראה דוגמא בכך שהי' נדיב, ונתן צדקה בנדיבות, הן בתורתו ובנשמתו והן בגופו בממונו — מתפרשת בתור הוראה שכך צריך לעשות כל אחד מישראל בכל מקום שנמצא.

(68) ס"ט (קיד, א).

(69) ראה ירמ' לג, טר"ט וברד"ק

ומצו"ד.

(70) יחזקאל לג, כד.

(71) דב"ר פ"ב, ז.

(72) משלי כה, ו.

(73) ראה גם תו"מ ח"ב ע' 195.

(74) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.

(75) רפל"ח.

(76) ראה ס' בעש"ט עה"ת יתרו סי"ד

הערה יט. ראה סי"ב. וראה גם תו"מ חס"ח

ע' 312. וש"נ.

והכח על זה — כמש"נ⁷⁷ על אברהם "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו גוי' לעשות צדקה", "יצוה" גם מלשון צוותא וחיבור⁷⁸, והיינו, שעומד ביחד עם כל אחד מישראל ומסייע לו להיות נדיב בנשמתו ובגופו ובממונו ובתורתו — בכל פרטי הענינים שיכלים להיות בצדקה.

יא. וכיון שלכל אחד מישראל ניתנו כחות אלו לעסוק בכל הפרטים הנ"ל, הרי מובן, שבשעה שלא עוסקים בכל הפרטים, אלא רק בחלק מהם, אזי חסר לא רק בהידור מצוה, אלא חסר ענין עיקרי: הקב"ה נתן לו כחות ואפשרויות, ואילו הוא משאיר אותם מבלי לנצל אותם בהתאם לרצונו של הקב"ה!

וברור הדבר, שכל אחד מישראל, ובכלל, כל אדם נורמלי, בודאי לא ירצה מצב כזה, שהקב"ה נותן לו כחות ורוצה שיעשה דבר מסויים, ואילו הוא עושה רק חצי מזה, והחצי הנוסף משאיר ללא שימוש.

בשביל זה אין צורך במוסר, חסידות ו"לפנים משורת הדין" וכו'; אם הוא רק אדם נורמלי, ומאמין שהעולם אינו הפקר, אלא יש לו בעה"ב, ובעה"ב הוא הקב"ה — הנה כשהקב"ה נותן לו אפשרויות, הרי מצד אנושיות בלבד, ועאכ"כ חדורה באמונה חמימות וחיות, בודאי ינצל כחות אלו במילואן.

יב. ומזה ניתוסף הוראה מיוחדת:

כל האמור לעיל בנוגע למבצע מצה שמורה ובנוגע למבצע צדקה — שנותנים כחות שכל אחד מישראל יוכל לעסוק בזה — הנה כל מדריך, כל מי שיש לו השפעה על יהודי נוסף, על שנים או שלשה יהודים וכו', לא די בכך שישפיע עליהם שתהי' להם מצה שמורה שישתמשו בה עבור ה"סדר", אלא עליו להשפיע עליהם לצאת ולחפש יהודי נוסף ולפעול עליו שגם לו תהי' מצה שמורה.

וכיון שהענין ד"זכר ליציאת מצרים" הוא באופן שמזכירין יציאת מצרים בכל יום, הן ביום והן בלילה⁷⁹ — הרי מובן מזה, שכך צריך להיות אצל יהודי בעבודתו היום-יומית, בכל ענינים טובים שביכלתו לעסוק בהם.

יג. ובנוגע למדינה זו — יש עוד סוג אנשים בעלי כחות מיוחדים: ובהקדמה — שמדינה זו יש לה "הנהגה" קבועה מלפני עשרות שנים וכמה דורות, ע"י אנשים שבחרו אותם, שיושבים בושינגטון בקונגרס או בסנט וכו', אבל הסדר הוא, שכיון שהם טרודים או עסוקים

79) ברכות יב, סע"ב.

77) וירא יח, יט.

78) ראה תו"א תולדות יח, סע"ב. ובכ"מ.

בריבוי ענינים, אינם יכולים לדעת פרטי הדברים, מה ואיך צריך לעשות וכו', ולכן יש לכל אחד מהם אנשים שעוזרים ומסייעים להם כיצד לנצל את בחירתם בכל ההתלהבות וה"שטורעם" לעשיית ענינים טובים, ענינים של צדקה, ועד לענינים של קדושה.

ועד כדי כך, שרובם ככולם מהנבחרים מתמצאים מעט בלבד במה שנעשה במדינה,

— (כ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף בבת-שחוק): מסתמא לא יספרו להם זאת, ואם יספרו להם, מסתמא לא יקפידו על זה —

וסומכים על היועצים ועל המזכירים, שמביאים להם את הידיעות אודות דעת הקהל ודרישת הקהל, וכידעו שפלוגי הוא יועץ נאמן ואיש נאמן, שיכול לסמוך עליו — הולך ומרעיש שיש להשתדל ליישם בכל המדינה באופן כך וכך.

ובכן: אם כל ענין הוא בהשגחה פרטית, וכדברי הבעש"ט⁸⁰ בנוגע לעלה שמתגלגל ברחוב ומתהפך מצד לצד ע"י הרוח או ע"י אדם המהלך, שגם חילוק זה הוא בהשגחה פרטית, אע"פ שמדובר רק אודות עלה שמתגלגל ברשות הרבים, ובנוגע לשינוי קל לגמרי, באיזה אופן יתהפך מצד לצד — עאכו"כ כשמדובר אודות מישהו שיש לו אפשרות להשפיע על מי שיושב בקונגרס או בסנט או במקום אחר שיכול לפעול דבר-מה, אין זה מקרה שניתנה לו אפשרות זו, אלא זהו בהשגחה פרטית.

וכיון שההשגחה הפרטית היא מהקב"ה, שהוא יוצר האדם, ויודע מה הכחות שיש לו, הנה כשהקב"ה הזמין שנתנו לו משרה זו, ברור הדבר שניתנו לו כל הכחות הדרושים לנצל משרה זו במלוא המדה, באופן המתאים לרצון בוראו, ובאופן המתאים לתורה שנתן הבורא שהיא מלשון הוראה⁸¹, ונוסף לכך שיש בה תרי"ג מצוות ששייכים לבני, יש בה גם שבע מצוות בני-נח, בנוגע לאופן הנהגת חברת בני-אדם, כל בני האדם בכל מקום שהם ולאיזה עם שהם שייכים, וכפי שמדגיש הרמב"ם⁸¹ שצריך לקיימם "מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה והודיענו על ידי משה רבינו כו'" (ששמע מהקב"ה בהר סיני) — הרי מובן שניתנו לו כחות שיכול לפעול בענינים ששייכים לכללות בני המדינה, בהתאם לשבע מצוות בני-נח עם כל פרטיהם, ובענינים ששייכים לבני — בהתאם להוראת השו"ע בנוגע לתרי"ג מצוות.

(80) ראה כש"ט בהוספות סקע"ט ואילך. (81) הלי' מלכים ספ"ח. וש"נ.

יד. ובודאי ניתנו לכל אחד מלוא הכחות הדרושים כדי לפעול זאת בשלימות, אבל, כיון שרצונו של הקב"ה שיעשה זאת בבחירה חפשית, לכן נדמה לו שיש לו שני דרכים, ואין זה באופן שרואה בדרך השנית רק חסרונות — שהרי אז לא תהי' לו בחירה חפשית, אלא היצה"ר בא ומראה לו שיכולה להיות מעלה באי-קיום הוראותיו של הקב"ה, ובלשון הכתוב⁸²: "נופת תטופנה שפתי זרה"!

כלומר: כשמדובר אודות מציאות "זרה", דבר שהוא זר לכל אחד מישראל, אין זה באופן שמציאות זו אומרת שהיא "זרה", ורוצה לתת לו דברים זרים, דברים מרים — שהרי אז לא תהי' לו בחירה בזה, אלא "נופת תטופנה שפתי זרה": היא מתחילה להסביר לו, שכאשר יעשה את עצמו כמי שלא רואה ולא שומע, או עכ"פ שלא ינצל את כחותיו במלוא המדה, אזי "נופת תטופנה", שבגלל זה יקבל באיזה מקום דבר מתוק! אבל ברור הדבר — כסיום הכתוב⁸³ — "אחריתה" היפך לגמרי מ"נופת תטופנה"!

ולכן הודיע זאת "החכם מכל אדם"⁸⁴ — כדי לידע שאין מה להתפעל מזה שה"זרה" יכולה לבוא בהצעה של "נופת תטופנה", וזהו דבר שהתורה קוראת אותו בשם "נופת" — כיון שזהו רק כדי שיראה שהוא אדם מבוגר שעומד על רגליו, ויכול לקיים הציווי "ובחרת בחיים"⁸⁵ — בחיים אמיתיים, בטוב אמיתי ובקדושה אמיתית.

ואז הנה לא זו בלבד שאינו מאבד את ה"נופת", אלא במקום לקבל "נופת" שהוא רק לשעה קלה, הרי הוא מקבל בכפליים ובכפלי-כפליים וכמ"פ ככה.

ובלשון חז"ל⁸⁶: "הוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה", שזהו רק הפסד לפי שעה והפסד קל,

ובאמת אין זה הפסד כלל, דכיון שע"י הפסד זה מגיע לשכר נעלה, הרי זה בדוגמת סוחר⁸⁷ שאומרים לו שצריך להשקיע בעסק פרוטה אחת, ועי"ז ירויח לאחר שנה אלף אלפים דנרי כסף וזהב, שבודאי לא יחשוב שתחילה הפסיד פרוטה, ואח"כ הצליח להרויח אלף אלפים דינרי זהב; אם מישהו יאמר לו שזהו הפסד — יאמר עליו שהוא "פרא אדם", שאינו מביין מאומה במסחר: כדאי להשקיע אפילו כמה פרוטות כדי להרויח אלף דינרי זהב, ועאכ"כ להשקיע רק פרוטה אחת, ולהרויח אח"כ אלף

82 משלי ה, ג.

85 נצבים ל, יט.

83 שם, ד.

86 אבות רפ"ב.

84 ראה מלכים-א ה, יא.

87 ראה גם תו"מ חס"ח ע' 21. וש"נ.

אלפים דינרי זהב! — זה לא נקרא הפסד; לומר שזהו הפסד — יכול רק אדם שאין לו שייכות להנהגת עוה"ז הגשמי והחומרי!

טו. ומי שאומר שיכול לצאת י"ח בענין הנדיבות (בנשמתו, בגופו, בתורתו ונדיבות בממונו) שלא במילואה — אין פירוש הדברים שהוא מקיים מצוה לא בתכלית השלימות, אלא הנקודה פנימית בזה, שהקב"ה נותן בו אימון, ולכן משפיל את עצמו למטה להשקיע בו כחות וליתן לו אפשרויות לפעול כו' (עי"ז שיהי' בעל-יועץ לפלוני ששואל ממנו הוראות באיזה תחום להרעיש כו'), ואילו הוא לא מנצל את הכחות שמלך מלכי המלכים הקב"ה השקיע בו!

ועד"ז בנוגע לכל אחד שהוא בעל השפעה על בני-ביתו, מוֹרָה מוֹרָה, מדריך או מדריכה, שהם בעלי השפעה על כמה תלמידים ותלמידות, שכל אחד מהם הוא "עולם מלא",

— כדברי המשנה²⁶ ש"נפש אחת מישראל" היא "עולם מלא", ו"נפש אחת" היינו לא רק מי שכבר בר-מצוה או בת-מצוה, שהרי דין זה הוא גם בנוגע לתינוק בן יומו —

הרי בודאי ניתנו להם כחות שיוכלו לפעול עם התלמידים והתלמידות — עשרה מישראל, ועאכו"כ יותר מעשרה, וגם פחות מעשרה, ואפילו ילד אחד או ילדה אחת — לחנכם שיגדלו להיות איש או אשה מישראל שיוכלו להורות ולומר עליהם "הגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב"⁸⁸.

והרי בכחו של כל אחד מישראל לומר "מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב", והיינו, שזוהי רק שאלה של זמן: "מתי כו'!" וענין זה נוגע גם לדינא — כידוע תשובת הרגצ'ובי⁸⁹ במענה לשאלה בנוגע לקבלת תלמידים או תלמידות לבית-ספר שהי' מוגבל במספר התלמידים, וכאשר רצו לפעול עליו להורות לקבל רק את המצויינים, ולא את השאר — כעס וטען שזהו היפך הדין, ואחד הטעמים על זה, לפי שענינו של בית-חינוך הוא לחנך את הילד באופן שלאחרי שיגדל יהי' כדבעי, והרי אי אפשר לדעת מה יהי' בסופו של תלמיד זה או אחר.

ועאכו"כ בנוגע למנהל של כל בית-הספר או של כל הישיבה, ועאכו"כ רב ומורה-הוראה של קהילה שלימה, שנותנים להם כחות כנגד כולם (כל אלו שנמצאים תחת השפעתם) — שניצול הכחות במילואם

(89) ראה גם ת"מ ח"ס ע' 31. וש"נ.

(88) ראה תדבא"ר רפכ"ה.

ובשלימותם לטובת הכלל ולטובת הפרט ולטובת היחיד, הוא לא רק ענין של "לפנים משורת הדין", חסידות או מוסר;

אם הוא מאמין שהקב"ה מנהיג את העולם, וגם אותו, בנתנו לו את הכחות, והעמידו אותו במעמד ומצב זה — עליו לדעת ש"כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה"⁹⁰, אלא שיש ענינים שהקב"ה נותן לבחירתו של יהודי, באמרו, שמצדו (של הקב"ה) אין זה "לבטלה", אבל אתה — היהודי — יכול לגרום שבריאיה של הקב"ה תהי' ח"ו ללא ענין של תועלת, שזהו בלבול והיפך הסדר של כל סדר השתלשלות ענין הבריאיה.

טז. ובעמדנו עתה בזמן שלפני חג הפסח — מודגש ענין זה גם בנוגע לגאולה של חג הפסח:

בנוגע למ"ש⁹¹ "וינצלו את מצרים" — איתא בגמרא⁹² "מלמד שעשאוהו כמצודה שאין בה דגן .. כמצולה שאין בה דגים".

והענין בזה — שניצלו את הגלות כדי לפעול את הגאולה לא רק בנוגע לחלק מהקדושה שהיתה שם, ולא רק בנוגע לרוב, ועד לרובו ככולו, אבל עדיין נשאר "משהו" במצרים [שמזה נעשה אח"כ הענין של משהו חמץ בפסח⁹³, שמפריע ומבלבל לכל ענין הפסח], אלא באופן שמצרים נשארה "מצודה שאין בה דגן" ו"מצולה שאין בה דגים", ואפילו "משהו" של קדושה לא נשאר במצרים!

וכמו"כ היתה גאולת מצרים באופן שאפילו יהודי אחד ויחיד לא נשאר בגלות מצרים⁹⁴.

וזוהי ההוראה לכל אחד מישראל בעבודתו בקודש — שהרי בכל יום ישנו הענין של יצי"מ, הן ביום והן בלילה — שבשעה שמזדמן לו ענין של טוב וקדושה, עליו לעשותו בשלימותו, ולנצל את הכחות שהקב"ה נתן לו בכל ה"שטורעם".

וברור הדבר שכאשר "יגעת", אזי "ומצאת"⁹⁵ — באופן של "מציאה", שהיא שלא בערך יותר מאשר היגיעה, בהצלחה רבה למעלה מדרך הטבע. וזו תהי' הכנה קרובה לקיום היעוד⁹⁶ "מצאתי דוד עבדי", כדברי הגמרא במסכת סנהדרין⁹⁷ שקאי על משיח, שהקב"ה מוצא אותו בתור "מציאה", ובני" מוצאים אותו בתור "מציאה", כיון ש"משיח בא בהיסח

94 ראה גם
95 מגילה ו, רע"ב.
96 תהלים פט, כא.
97 צז, א.

90 שבת עז, ב.
91 בא יב, לו.
92 ברכות ט, ב. וש"נ.
93 פסחים ל, רע"א. וש"נ.

הדעת", והוא מוצא את כל אחד מישראל במקום גלותו, ומוציאו משם באופן ש"תלוקטו לאחד אחד בני ישראל"⁹⁸, בגאולה האמיתית והשלימה, ובקרוב ממש.

* * *

(98) ישעי' כז, יב.

הוספה

א

בי"ה, יז' טבת תשי"ח
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ הר"ן שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מט"ו טבת והמוסגר בו,

יהי רצון שתכה"י יבשר אך טוב בהנוגע ... ולכל בי"ב שי, ומוכן שגם הוא בכלל זה, טוב בטוב הנראה והנגלה ובטוב הכפול כמרו"ל טוב לשמים וטוב לבריות, ובפרט שהשגחה העליונה נתנה לו האפשריות להשפיע על רבים, כוונתי לקוראי מאמריו, וכל אפשריות הניתנה לאדם, הרי עליו לנצלה במילואה במילוי תפקידו, שהוא כמאמר המשנה, אני נבראתי לשמש את קוני, ואין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו ונותן הכחות למילוי האמור, והוסיפה בזה תורת החסידות שיהי דוקא בשמחה ובטוב לבב, ובהנ"ל כמו בכל עניני התורה שני פירושים בזה, לשון עתיד ולשון ציווי.

... בברכה לבשו"ט בכל האמור.

א

הר"ן: ה"ר ניסן גאָרדאָן, ברוקלין. אגרת נוספת אליו — לקמן אגרת הבאה.

כמד"ל טוב לשמים וטוב לבריות: קידושין מ, א.

כמאמר המשנה, אני נבראתי לשמש את קוני: קידושין בסופה.

ואין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו: ע"ז ג, סע"א.

והוסיפה בזה תורת החסידות .. בשמחה ובטוב לבב: תבוא כח, מז. וראה תניא פכ"ו ואילך.

ועוד.

כמו בכל עניני התורה .. לשון עתיד ולשון ציווי: ראה תו"א תשא פו, ג. לקו"ת במדבר יג,

ג. ואתחנן יא, ב. ובכ"מ.

ב

בי"ה, י"א ניסן תשי"ט
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ הרב ניסן שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מז' ניסן, — ובודאי נתקבל מכתבי לבנו הבר מצוה שלטי"א —,

וברך לקחתי ואשיבנו, אשר כמ"ש ואברכה מברכיך, יתברך הוא וכב"ב שיחיו בברכתו של הקב"ה,

אשר שתי המעלות בה, מעלת הברכה ומעלת התפלה, כמבואר בארוכה בד"ה אריב"ל כו' ואברכה מברכיך (ס' המאמרים תרכ"ט).

ומגלגלין זכות ליומין זכאין, ימי חדש ניסן, אשר כל ימי חדש זה הם בבחי' ראש חדש, כמ"ש בשל"ה (ס"פ בא) הובא בד"ה החדש הזה לכם, תרכ"ו, ואשר החדש וכל הענינים אשר בו, עליו נאמר החדש הזה לכם, שכדברי רז"ל, הוראה בזה שמיוחדים בזה בני ישראל, וק"ל.

בברכה לנצל כשרונותיו והאפשריות אשר ניתנו לו בהשפעה על הרבים, להפצת היהדות בכלל והפצת המעינות ביחוד מתוך הרחבת הדעת, ובברכת חג הפסח כשר ושמח.

ב

הרב ניסן: גאָרדאָן, ברוקלין. אגרת נוספת אליו — לעיל אגרת הקודמת.
לבנו הבר מצוה: האברך יונתן בנימין.

וברך לקחתי ואשיבנו: ע"פ בלק כג, כ. — בהבא להלן, ראה גם (בנוסח דומה שנשלח לכמה) אג"ק חי"ח אגרת ו'תתג.

כמ"ש ואברכה מברכיך: לך לך יב, ג.

(ס' המאמרים תרכ"ט): בתחלתו.

ומגלגלין זכות ליומין זכאין: תענית כט, א. וש"נ.

כמ"ש בשל"ה (ס"פ בא): שיג, ב.

בד"ה החדש הזה לכם, תרכ"ו: בסופו — סה"מ תרכ"ו ע' נ.

עליו נאמר החדש הזה לכם, שכדברי רז"ל כו': בא יב, ב. וראה שמו"ר פט"ו, כג. ובכ"מ.

לעילוי נשמת

מרת חיי פרוחה בת ר' מכלוף ז"ל
נפטרה י"ב ניסן ה'תשע"ה
ר' אברהם ב"ר יהודה ז"ל
נפטר י"ט טבת ה'תשע"א

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות צאצאיהם
שיחיו לאורך ימים ושנים טובות
למשפחת אַלמקייס